

eAvrupa+ öngörülerinin neresindeyiz?

Çalışma Grubu Üyeleri:

ÇG BAŞKANI: Altan KÜÇÜKÇINAR, TÜBİTAK, altan.kucukcinar@bilten.metu.edu.tr

ÇG. Üyeleri :

Mehmet YILMAZER, Enerji Piyasası Düz.Kurumu, myilmazer@epdk.org.tr

Sevinç ATABAY, AB Genel Sekreterliği, satabay@abgs.gov.tr

Atilla ELÇİ, Haliç Üniversitesi, Atilla.Elci@IT-T.com.tr

Ahmet AYVALI, TBD YK, aayvali@tbd.org.tr

Şenol TUNÇ, SBS, senol.tunc@sbs.com.tr

M. Kemal NALÇACI, T.C. Başbakanlık, kemal@basbakanlik.gov.tr

Hasan Turgay Tursun, AB Genel Sekreterliği, httursun@abgs.gov.tr

Ömer Öztürk, T.C Merkez Bankası omer.ozturk@tcmb.gov.tr

1. Giriş

23-24 Mart 2000 tarihlerinde Lizbon'da yapılan Avrupa Konseyi toplantısında, 15 AB ülkesinin Hükümet ve Devlet Başkanları, Avrupa'nın gelecek on yılda "dünyadaki en rekabetçi ve dinamik bilgi tabanlı ekonomisi" haline gelmesi hedefini koymuşlardır. Bu hedef, Avrupa'nın bir an önce bilgi tabanlı ekonominin, özellikle de internetin sağladığı fırsatlardan **azami ölçüde** yararlanması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu gerekliliğe yanıt olarak, 19-20 Haziran 2000 tarihinde Feira'da eAvrupa Eylem Planı kabul edilmiştir.

11-12 Mayıs 2000 tarihlerinde Varşova'da yapılan Avrupa Bakanlar Konferansı'nda, Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri, 15 AB ülkesi tarafından Lizbon'da ortaya konulan stratejik hedefi benimsemiş; 15 AB ülkesinin eAvrupa ile ortaya koyduğu girişimin bir parçası olma konusunda uzlaşmış ve AB'nin politik kararlılığına destek olarak, belirtilen bu iddialı hedefe ulaşmayı denemek ve bunda yararlanılacak **alanı** genişletmek amacıyla, *aday ülkeler olarak kendileri için* "eAvrupa-benzeri bir Eylem Planı"nı hazırlamaya karar vermişlerdir. Avrupa Komisyonu, Şubat 2001'de Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Malta ve Türkiye'ye, bu ortak eylem planının oluşturulmasında diğer aday ülkelere katılmaları için davette bulunmuştur.

eAvrupa+ adını verilen bu girişim, eAvrupa'nın öncelikli amaçlarını ve hedeflerini yansıtmakta ve aday ülkelerin özel durumlarına yönelik eylemler de dahil olmak üzere aşağıdaki 4 ana başlıkta, 14 alt başlık ve 57 eylem maddesi içermektedir.

0. Bilgi toplumunun temel yapı taşlarını oluşturma çalışmalarının hızlandırılması

- a) Herkes için uygun fiyatlı iletişim hizmetlerinin sağlanması
- b) Bilgi toplumu ile ilgili **mevzuata** uyum ve uygulama

1. Daha ucuz, daha hızlı, daha güvenli internet

- a) Daha ucuz ve daha hızlı internet erişimi
- b) Araştırmacılar ve öğrenciler için daha hızlı internet
- c) Güvenli ağlar ve akıllı kartlar

2. İnsan kaynağına yatırım

- a) Avrupa gençliğinin sayısal çağa hazırlanması
- b) Bilgi tabanlı ekonomide iş gücü
- c) Bilgi tabanlı ekonomiye herkesin katılımı

3. İnternet kullanımının canlandırılması

- a) e-ticaretin hızlandırılması
- b) Elektronik devlet: Kamu hizmetlerine elektronik erişim
- c) Çevrimiçi sağlık
- d) Küresel ağlar için Avrupa sayısal içeriği
- e) Akıllı ulaşım sistemleri
- f) Çevrimiçi çevre

2. İlgili Göstergeler

Aday ülkeler, eAvrupa ile eAvrupa+ arasında izleme ve değerlendirme amacıyla veri karşılaştırması yapılabilmesi için, 15 AB ülkesinin eAvrupa için seçtiği ve kabul ettiği göstergeleri kullanmayı kabul etmişlerdir.

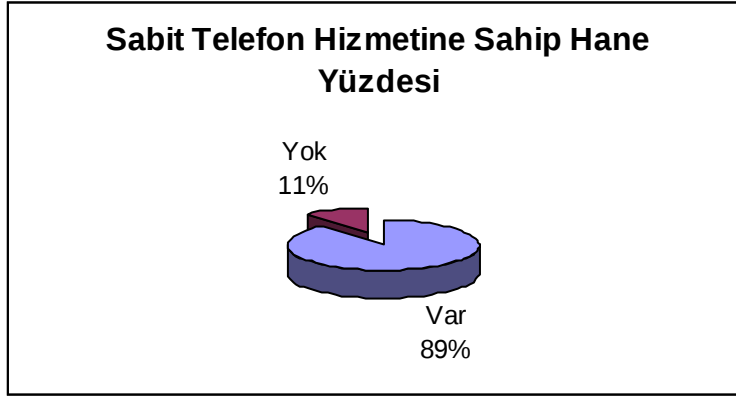
Ancak, eAvrupa, AB’de telekomünikasyon sektörünün liberalizasyonunun tamamlandığı, 1998 telekom mevzuatının **uyumlaştırıldığı** ve uygulandığı ve neredeyse bütün hanelerin telefon erişimine sahip olduğu bir dönemde yürürlüğe alınmıştır. Aday ülkelerde ise durum aynı değildir. Dolayısıyla eAvrupa+ Eylem Planı’na bu 3 öğeyle ilgili olarak, “Bilgi toplumunun temel yapı taşlarını oluşturma çalışmalarının hızlandırılması” adında bir bölüm eklenmiştir. Bu bölüme yönelik raporlama ve izleme için ek göstergeler kullanılmaktadır.

Aşağıda eAvrupa+ göstergelerine yönelik olarak ülkemizde **elde edilen** veriler sunulmaktadır.

0.a.1 Sabit telefon hizmetine sahip hane yüzdesi

Türk Telekom AŞ'den alınan bilgiye göre **2002 yılında sabit telefon sayısı ¹ 18.914.857'dür.** Şubat 2003 itibarıyla evlerdeki sabit telefon sayısı ise; 14.399.900 adettir. Ülkemiz nüfusu 2000 yılı sayımı kesin sonuçlarına göre 67.803.927 ve ortalama hane büyüklüğü 4,2 olarak alındığında, sabit telefon hizmetine sahip hane yüzdesi %89,2 olarak ortaya çıkmaktadır.

2002 eAvrupa+ Sonuç Raporunda ise ülkemizde hanelerdeki sabit telefon yüzdesi %85, AB ortalaması da %86 olarak ortaya çıkmıştır.

0.a.2 İnternet erişimi sağlayabilecek herhangi bir telekomünikasyon biçimine sahip hane yüzdesi

DİE tarafından yeni bir anket çalışması yürütülemediğinden Haziran 2003 itibarıyla ölçüm kriterinin yeni değeri tespit edilememiştir.

2002 eAvrupa+ Sonuç Raporunda ise bu oran internet bağlantısına sahip hane halkı yüzdesi %7, düzenli olarak internet kullananların yüzdesi %3'dür. **(2002 yılında ise 4.3 milyon civarında internet kullanıcısı olduğu tahmin edilmektedir)**

¹ Telekomünikasyon Kurumunun ABGS'ne ulusal program için gönderdiği sayı

AB Ülkelerinde internet bağlantısına sahip hane halkı yüzdesi %37, düzenli olarak internet kullananların yüzdesi %47'dir.

NOT : Ülkemizde GSM cep telefonlarının abone sayısı² **2002 yılında ise 23.3 milyona ulaşmıştır**. Cep telefonu abonelerinin bir bölümü Internet erişimi amacıyla GPRS kullanmaktadır. Bu abonelerin sayısını kesin olarak belirlemek mümkün olmasa da, Internet erişimi olan hane sayısını yükseltmekte etkisi olması beklenmelidir.

0.a.3 Ara bağlantı ücretleri

Telekomünikasyon Kurumu'ndan sağlanması planlanan bilgi ticari gizliliğe sahip olduğu için elde edilememiştir.

0.a.4 Numara taşınabilirliği, lisans anlaşması vb. gibi konuların listesi

- a. Etkin Piyasa Gücü uygulaması
- b. Tarifeler konusunda 'maliyet esaslı hesaplama' yöntemi
- c. Evrensel Hizmet Yükümlülüğü
- d. Numaralandırma
- e. Lisanslandırma
- f. Ara bağlantı
- g. Dolaşım (Roaming)

Tarifelendirme ile ilgili yönetmelik 28 Ağustos 2001'de Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmeliğin amacı, telekomünikasyon sektöründe rekabet ortamının oluşturulması, teknolojik gelişimin ve yeni yatırımların teşvik edilmesi, ülke genelinde telekomünikasyon hizmetlerinin yaygınlaştırılması ile tüketicilerin korunması hususlarını gözeterek tarifelerin onaylanmasına ve denetlenmesine yönelik usul ve esasları tespit etmektir.

² Telekomünikasyon Kurumunun Ulusal Program için ABGS'ne verdiği sayı.

Telekomünikasyon Hizmetleri Yönetmeliği (Lisans Yönetmeliği) 28 Mart 2001'de yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmeliğin amacı; telekomünikasyon hizmetinin yürütülmesi ve/veya altyapının kurulması ve işletilmesine ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

0.b.1 Bilgi toplumu ile ilgili müktesebatın listesi

- a. Directive 2002/19/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on access to, and interconnection of, electronic communications networks and associated facilities (Access Directive)
- b. Directive 2002/20/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on the authorisation of electronic communications networks and services (Authorisation Directive)
- c. Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on a common regulatory framework for electronic communications networks and services (Framework Directive)
- d. Directive 2002/22/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on universal service and users' rights relating to electronic communications networks and services (Universal Service Directive)
- e. Directive 2002/58/EC of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002 concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector (Directive on privacy and electronic communications)
- f. Decision No 676/2002/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on a regulatory framework for radio spectrum policy in the European Community (Radio Spectrum Decision)

NOT : Yukarıdakilere ek olarak, içinde bilgi toplumu terimi geçen EU "directives" listesinde 1800 kadar kalem vardır. Bunların hangilerinin doğrudan bilgi toplumu ile ilgili müktesebat olduğu bilinmemektedir.

Elektronik imzaya hukuksal geçerlilik sağlanması, elektronik kayıtlara ispat gücü verilmesi, sertifika hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerinin düzenlenmesi ve gerekli onay makamının oluşturulması için gerekli yasa; Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan taslağın son şekline kavuşturularak Başbakanlığa ve ardından TBMM'ne sunularak yasalaşma sürecinin 2003 yılı içinde tamamlanması beklenmektedir.

Ulusal güvenlikle hassas bilgilerin uluslararası standartlarda ve çağdaş dünyanın gereklerine uygun olarak sınıflandırılması ve korunması için gerekli yasa çalışması yapılması, Genelkurmay Başkanlığı Koordinesinde hazırlanan halen Başbakanlıkta bulunan taslağın TBMM'ne **sunularak yasalaşma sürecinin** 2003'de tamamlanması beklenmektedir.

Bilişim ve bilişim teknolojileri alanına özgü suç ve cezaların belirlenmesi için gerekli yasa çalışması yapılması, Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan taslağın Başbakanlık tarafından TBMM'ne **sunularak yasalaşma sürecinin** tamamlanması beklenmektedir.

Demokratik idarenin ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak, kamu hizmetlerinden yararlananların bilgi edinme hakkını kullanmasına ilişkin esas ve usullerin belirlenmesi için gerekli yasa çalışması yapılması, Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan taslağın Başbakanlık tarafından TBMM'ne sunulması ve yasalaşması sürecinin tamamlanması beklenmektedir.

Elektronik ortamda yapılan mal ve hizmet alımlarında tüketicilerin korunması için gerekli ikincil mevzuatın yürürlüğe konulması, 4822 sayılı Kanunla Değişik 4077 Sayılı Tüketicilerin Korunması Hakkında Kanunun Öngördüğü İkincil Mevzuatın(Yönetmelik ve Tebliğler) Düzenlenerek Yürürlüğe Konulması Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından çalışma sürecinin tamamlanması beklenmektedir.

Elektronik ortamdaki sözleşmelerin tanımlanması için gerekli yasa çalışması yapılması, "Dış ticaret Müsteşarlığı Koordinatörlüğünde Elektronik

Ticaret Koordinasyon Kurulu Hukuk Grubu" tarafından hazırlanarak Başbakanlığa gönderilen taslağın veya Borçlar Kanunu Değişiklik Tasarı Taslağı'nın hazırlanarak çıkarılması Dış ticaret Müsteşarlığı Koordinatörlüğünde Elektronik Ticaret Koordinasyon Kurulu Hukuk Grubu tarafından hazırlanarak Başbakanlığa gönderilen taslağın veya Adalet Bakanlığı tarafından söz konusu taslağın hazırlanarak, Başbakanlığa ve **ardından** TBMM'ne **sunularak yasalaşma sürecinin** tamamlanması beklenmektedir.

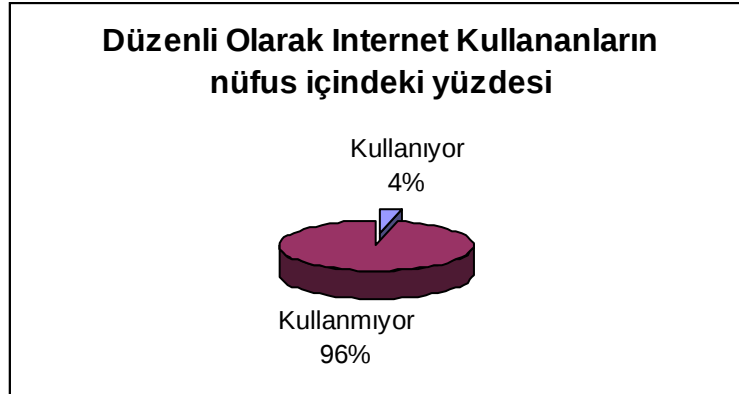
Kişisel verilerin korunması ve özel hayatın korunması ve gizliliğinin sağlanması için gerekli yasa çalışması, Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan taslağın son şekline kavuşturularak Başbakanlığa ve **ardından** TBMM'ne **sunularak yasalaşma sürecinin** tamamlanması 2003 yılı içinde beklenmektedir.

Elektronik ortamda fikrî hakların korunması için gerekli yasa çalışması yapılması, Adalet Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanarak, Başbakanlığa ve **ardından** TBMM'ne **sunularak yasalaşma sürecinin** tamamlanması beklenmektedir.

İnternet servis sağlayıcılarının görev, yetki ve sorumlulukları ile denetimlerine ilişkin gerekli yasa çalışması yapılması, İnternet servis sağlayıcılarının görev, yetki ve sorumlulukları ile denetimlerinin nasıl yapılacağına ilişkin Yasa Tasarısı Taslağı, Adalet Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanarak, Başbakanlıkta bulunan taslağın TBMM'ne sunulması ve yasalaşması gerekmektedir.

1.a.1 Düzenli olarak internet kullananların nüfus içindeki yüzdesi

Ülkemizde yaklaşık 2,5 milyon internet kullanıcısı olduğu tahmin edilmektedir. Bu çerçevede toplam nüfus içinde internet kullanıcılarının oranı yaklaşık %3,7 olarak ortaya çıkmaktadır. **(2001 yılında 3.5 milyon, 2002 yılında ise 4.3 milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir)**

1.a.2 Evde internet erişimine sahip hane halkı yüzdesi

Bu konuda kesin bir rakam bulunmamaktadır. Geçmişten gelen verilere bakılarak yaklaşık %10 olarak tahmin edilebilir.

1.a.3 İnternet erişim ücretleri

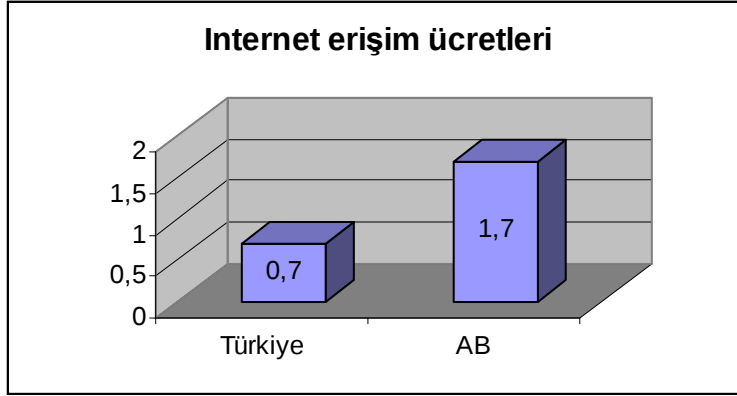
Bağlantı Ücretleri ve Aylık Ücretler

	BAĞLANTI ÜCRETİ	AYLIK ÜCRET				KONTÖR ATIŞ PERİYODU (Sn)
		1 Aylık	3 Aylık	6 Aylık	12 Aylık	
PSTN	-	9.500.000	22.500.000	38.500.000	58.000.000	Normal - 216
						1.İndirim- 309
						2.İndirim- 360
ISDN- BA	-	9.500.000	22.500.000	38.500.000	58.000.000	Normal - 216
						1.İndirim- 309
						2.İndirim- 360

Cep telefonu üzerinden GPRS ile internet bağlantısı bir servis sağlayıcıda (Telsim) halen aylık 5.000.000 TL'dir. Bu hizmet kullanımında trafik için bir ek ödeme yoktur. GPRS hizmeti sunan diğer firmalarda ayrıca trafik bedeli alındığından, hizmetin aylık bedelini belirlemek mümkün **olamamaktadır.**

AB Ülkelerinde internet erişim ücreti (olağan saatlerde) : 1,7 EURO

Türkiye’de internet erişim ücreti (olağan saatlerde) : 0,7 EURO

ADSL Erişim (Her Bir Port İçin)

HIZI (Kbps)	BAĞLANTI ÜCRETİ	AYLIK ÜCRET
128/32	17.000.000	49.000.000
256/64	17.000.000	170.000.000
512/128	17.000.000	520.000.000
1024/256	17.000.000	1.398.000.000
2048/512	17.000.000	2.369.000.000

İnternet Çevir Sesi 146 (PSTN Üzerinden)

Kontör Atış Periyodu (sn)		
Normal	1. İndirim	2. İndirim
60	85.7	100

FRAME RELAY ÜZERİNDEN ERİŞİM

HIZI (Kbps)	BAĞLANTI ÜCRETİ	AYLIK ÜCRETLER (TL)	
		PORT ÜCRETİ	PVC ÜCRETİ
64	170.000.000	33.000.000	349.000.000
128	170.000.000	69.000.000	613.000.000

256	170.000.000	103.000.000	870.000.000	
512	170.000.000	170.000.000	1.427.000.000	
1024	256.000.000	256.000.000	2.369.000.000	
2048	349.000.000	428.000.000	3.498.000.000	

ATM ÜZERİNDEN ERİŞİM

Bağlantı Ücretleri

HIZI (Mbps)	BAĞLANTI ÜCRETİ
2	1.049.000.000
34	5.268.000.000
155	10.496.000.000
622	21.063.000.000

AYLIK ÜCRETLER

Port Ücretleri

HIZI (Mbps)	AYLIK PORT ÜCRETİ
2	1.049.000.000
34	5.268.000.000
155	10.496.000.000
622	21.063.000.000

1.b.1 Ulusal araştırma ve eğitim ağlarının (UAEA'lar) kendi içlerinde ve AB ile dünyanın geri kalanı ile bağlantıların hızı ve kullanılan hizmetler

ULAKNET ana omurga hızı 155 Mbit/sn'dir. ULAKNET'in GEANT akademik ağına 155 Mbit/sn ve TTNET ağına 310 Mbit/sn bağlantısı bulunmaktadır.

ULAKNET aşağıdaki hizmetleri sağlamaktadır.

- a. Basic IP povision
- b. User spport
- c. NOC

- d. Directory services
- e. Security incident response

Avrupa Birliği ana omurga hızı 10Gbit/sn'dir.

AB Ülkelerinin ortalama ana omurga hızı 2,5Gbit/sn'dir.

1.c.1 Bir milyon kişi başına düşen güvenli sunucu sayısı

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

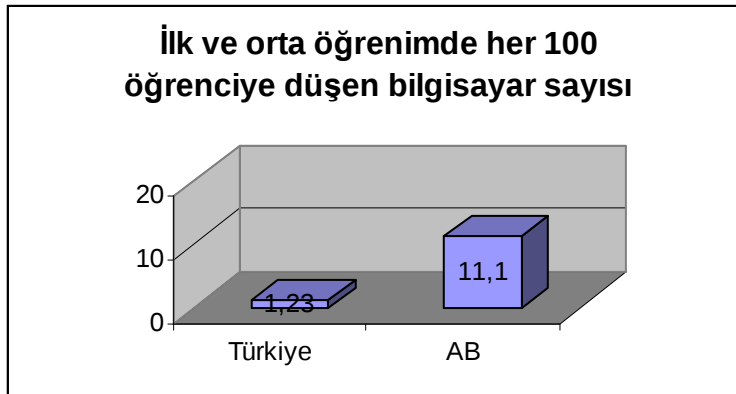
1.c.2 İnternet kullanan nüfus içinde güvenlik problemleri yaşamış olanların yüzdesi

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

2.a.1 İlk ve orta öğrenimde her 100 öğrenciye düşen bilgisayar sayısı

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda, Ocak 2003 tarihi itibarıyla 12.208.399 öğrenci ve 150.350 bilgisayar, 9.232 laboratuvar ve her laboratuvarında ortalama 15 bilgisayar bulunmaktadır. Ülkemizde 100 öğrenciye düşen bilgisayar sayısı 1,23'dür.

AB ülkelerinde ilköğretimdeki 100 öğrenciye düşen bilgisayar sayısı 11,1'dir.

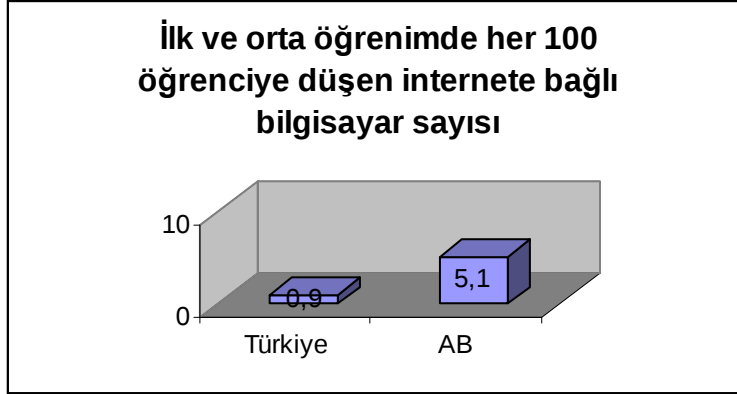

2001 yılında ise ülkemizde 100 öğrenciye düşen bilgisayar sayısı 1,3 olmuştur.

2.a.2 İlk ve orta öğrenimde her 100 öğrenciye düşen internete bağlı bilgisayar sayısı

Ülkemizde 100 öğrenciye düşen internete bağlı bilgisayar sayısı 0,9'dur.

AB ülkelerinde 100 öğrenciye düşen internete bağlı bilgisayar sayısı 5,1'dir.

2001 yılında ise ülkemizde 100 öğrenciye düşen internete bağlı bilgisayar sayısı 0,2 olmuştur.

2.a.3 İlk ve orta öğrenimde her 100 öğrenciye düşen internete yüksek hızda bağlı bilgisayar sayısı

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

2.a.4 Öğretimde (bilgisayar öğretimi hariç) düzenli olarak internet kullanan öğretmen yüzdesi

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

2.b.1 İş gücünün (en azından) temel BT (Bilgi Teknolojisi) eğitimi görmüş olan yüzdesi

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

2.b.2 BT ile ilgili üçüncü düzey eğitim kurumlarının ve mezunlarının sayısı

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

2.b.3 Uzaktan çalışan işgücü yüzdesi

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

2.c.1 Her 1000 kişi başına düşen kamu internet noktası sayısı

Türkiye'deki internet kafe sayısı Emniyet Genel Müdürlüğü'nden alınan resmi bilgiye göre (Nisan 2003) 6.235 olarak verilmiştir. Buna göre 1000 kişiye düşen kamu internet noktası sayısı $(6.235 \times 1000) / 67.803.927 = 0,092$ olarak belirlenmiştir.

2.c.2 WAI erişilebilirlik kılavuzlarına A seviyesinde uyan kamu web sayfası yüzdesi

WAI erişilebilirlik kılavuzu engelliler dahil herkesin internette bilgiye erişimi için geliştirilmiştir. Kullanımı izne tabii olup, lisanslıdır. Türkiye’de Mayıs 2003’de hazırlanan Kısa Dönem Acil Eylem planına dahil edilmiştir. Bu nedenle veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

3.a.1 İnternet üzerinden alım satım yapan şirketlerin yüzdesi

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

3.b.1 Çevrimiçi kullanılabilen temel kamu hizmetleri yüzdesi

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

3.b.2 Bilgi/form doldurmak için devletin çevrimiçi hizmetlerinin kamuoyu tarafından kullanımı

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

3.b.3 Çevrimiçi gerçekleştirilebilen kamu alımlarının yüzdesi

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

3.c.1 İnternet erişimine sahip sağlık uzmanı yüzdesi

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

3.c.2 Sağlık uzmanlarınca farklı kategorilerde web içeriği kullanımı

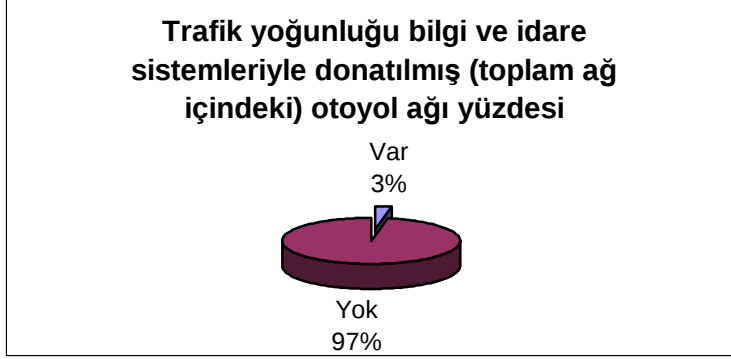
Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

3.d.1 Ulusal düzeyde en çok ziyaret edilen ilk 50 sitede AB web sayfalarının yüzdesi

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

3.e.1 Trafik yoğunluğu bilgi ve idare sistemleriyle donatılmış (toplam ağ içindeki) otoyol ağı yüzdesi

Toplam otoyol ağı (63.219 km) içinde trafik yoğunluğu bilgi ve idare sistemleriyle donatılmış otoyol ağı (1.851 km) yüzdesi 2.93’dür.

3.f.1 Ülkede Avrupa Çevre Ajansı (AÇA) çalışma programının gerçekleştirilme derecesi

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

3.f.2 Ülke tarafından AÇA'nın gereksinimlerine uygun olarak çevreyle ilgili toplanan verinin tamlık derecesi

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

3.f.3 Ülkede Avrupa Çevre ve Bilgi Gözlem Ağı'na (EIONET) bağlı kurum sayısı

Bu veriyi elde etmek mümkün olamamıştır.

3. Yöntem önerileri

Bilgi toplumu göstergeleri genel olarak 3 farklı alanda ölçüm yapmak için kullanılmaktadır.

- a. Hane halkı göstergeleri: Vatandaşların bilgi ve iletişim teknolojileri sahipliği ve kullanımı üzerine bilgi toplamak amacıyla derlenmektedir.
- b. İşyeri (iş dünyası) göstergeleri: Özel sektörün bilgi ve iletişim teknolojilerini iş süreçlerinde kullanımı üzerine bilgi toplamak amacıyla derlenmektedir.
- c. Kamu göstergeleri: Kamu sektörün bilgi ve iletişim teknolojilerini iş süreçlerinde kullanımı üzerine bilgi toplamak amacıyla derlenmektedir.

Bu üç alanın taranması sonucunda, ülkeler bilgi toplumu olma hedeflerine ulaşmada katettikleri mesafeleri değerlendirebilmektedirler.

Ülkemizde istatistiki veri üretme görevi Devlet İstatistik Enstitüsü'ne (DİE) verilmiştir. Ancak, kaynak kısıtlamaları nedeniyle DİE bu konuda gereken çalışmaları yürütememektedir.

DİE dışında ülkemizde hane halkı göstergelerine yönelik iki çalışma, ilki Türkiye Ulusal Enformasyon Altyapısı Ana planı çerçevesinde 1997 yılında, ikincisi de 2000 yılında olmak üzere TÜBİTAK tarafından yapılmıştır. Bu konuda yararlanılabilecek başka çalışma bulunmamaktadır.

İşyeri ve kamu sektörü göstergeleri konusunda ise ülkemizde şimdiye kadar bir çalışma yürütülmemiştir.

Bu çerçevede, ülkemizde ciddi bir veri gereksinimi olduğu açıktır. Bu gereksinime karşılık olarak çeşitli kaynakların ortaya koydukları verileri incelerken ise bazı noktaların hatırd tutulması gerekmektedir.

- a. Yapılan çalışmaların örnekleminin Türkiye'yi temsil ettiği konusunda emin olunmalıdır. Sadece belli bir coğrafi bölgede (örneğin İstanbul'da) yürütülen bir çalışmanın sonuçlarının ülkenin tamamını temsil ettiği konusunda şüpheli davranmak gereklidir.
- b. Yapılan çalışmaların sonuçlarının istatistiki güvenilirlik sağlayabilmesi için örneklem sayısının istenen kriterlere göre belirlenmesi gereklidir. Sınırlı sayıda örneklem ile yürütülen çalışmaların temsil yeteneği konusunda kesin olunmamalıdır.

4. Sonuç

Ülkemizin bilgi toplumu hedefine ulaşmasında harcanan tüm çabaların sonuçlarının değerlendirilebilmesi, iyi örneklerin ortaya çıkarılabilmesi, gereken alanlarda iyileştirmeler yapılması amacıyla bilgi toplumu göstergelerinin ölçümü büyük öneme sahiptir. Ancak, ülkemizde bu alanda ciddi bir veri eksikliği bulunmamaktadır. DİE'nin bu alandaki kaynak kısıtlamaları nedeniyle gerekli çalışmaları yürütemediği bilinmektedir. TÜBİTAK tarafından yürütülmüş olan çalışmalar ise sadece hane halkı ölçümlerine yönelik olup, en son 2000 yılında gerçekleştirilmiştir.

Hem ülkemizde yürütülen bilgi toplumu çalışmalarının başarısının ölçülmesi, hem de bu alanda uluslararası karşılaştırma yapılabilmesi için gerekli olan verilerin sorumlu olduğumuz kuruluşlara (Avrupa Birliği, OECD, ITU vb) iletilmesi amacıyla tüm Türkiye'yi kapsayacak saha çalışmaları ve anketler aracılığıyla hane halkı, işyeri ve kamu sektörüne yönelik göstergelerin derlenmesi yaşamsal önem arz etmektedir.